

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. avgusta 1874.

Obs eg: Ukaz ministra notranjih reči od 27. avgusta 1873, o preskušnji iz podkovstva, kdor ni v podkovijsko šolo hodil. — O novi napravi za namakanje travnikov. — Posnetek iz obravnave mednarodnega zbora umnih sadje- in vino-rejcev od 2. do 7. dne meseca oktobra l. l. na Dunaji. (Dalje.) — Izvršilne določbe k postavi o zemljiških knjigah za Kranjsko. (Dalje.) — Zdravilo zoper steklino. — Kako sodijo pametni politikarji najnovejše izjave mlado-slovencev in mladočehov. — Iz sodnijskega življenja. (Dal.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Ukaz ministra notranjih reči od 27. avgusta 1873,

o preskušnji iz podkovstva, kdor ni v podkovijsko šolo hodil.

§. 1. Kovačem, kateri niso poslušali polletne šole o podkovstvu, a vendar želé dobiti izpričalo, da so sposobni izvrševati podkovstvo, podvreči se je v ta namen preskušnji.

§. 2. To preskušnjo je moči delati:

- pri podkovijski učilnici zvezani z Dunajskim živinozdravstvenim zavodom;
- pri javnih civilnih podkovijskih učilnicah;
- pri vojaških podkovijskih učilnicah, a pri teh samo tedaj, ako tam, kjer je taka, ni zraven civilne podkovijske učilnice;
- pri nalašč za to postavljenih preskuševalnih komisijah v glavnih mestih onih dežel, v katerih ta čas ni civilnih ni vojaških podkovijskih učilnic.

§. 3. Preskuševalna komisija je sestavljena pri civilnih in vojaških podkovijskih učilnicah iz podkovijskega učitelja dotičnega zavoda, ter iz dveh v tej reči zvedenih udov, katera imenuje deželni glavar na eno leto, v glavnih mestih dežel v §. 2 d) naznačenih iz deželnega živinozdravnika ter iz dveh v tej reči zvedenih udov, katera imenuje deželni glavar na eno leto.

Prvosednika določa deželni glavar.

§. 4. Preskušnje se imajo dvakrat na leto, in sicer v drugi polovici meseca junija in decembra.

§. 5. Vsakemu preskuševancu je dano na prosto voljo, voliti si, v katerem izmed mest v §. 2 naznačenih hoče opraviti preskušnjo.

§. 6. K preskušnji oglaševati se je pismeno in najpozneje do konca maja ali novembra, in sicer z ozirom na preskušnjo pri podkovijski učilnici, pri prvosedniku te učilnice, z ozirom na ostale preskušnje, pri dotičnem političnem deželnem oblastvu. Oglasilo priložiti je izpričalo (učni list), da se je preskuševanec pravilno naučil podkovstva, potem dokaz, da je najmanje tri leta bil za podkovskega pomočnika.

Oglasilo vroči se prvosedniku preskuševalne komisije, kateri stori, česar je dalje treba.

§. 7. Vabi se k preskušnji pismeno.

Ako preskuševanec ne pride v naznanjenem času, izgubi pravico, priti na ta preskuševalni rok.

§. 8. Gradivo in orodje potrebno za izpitno delo, isto tako za podkovanje potrebne konje in kopita, slučajno goveda in parklje, pripravlja izpitna komisija, oziroma dotična podkovaška učilnica.

§. 9. Preskušnja obseza:

- Ustni odgovor na ta vprašanja, ki merijo na pravila in načela konjskega in volovskega podkova sploh, na postopanje pri podkovanju zdravih, hibnih (pokvarjenih) in bolnih kopit ter pri zimskem podkovu;
- napravo navadne podkove, ter podkove za določno hibno ali bolno kopito, ali v poseben namen;
- popolno podkovanje enega ali več kopit, slučajno enega ali več parkljev.

Preskušnjo, pri kateri sme vsak ud izpitne komisije dajati vprašanja, moči je imeti vkupno z več preskuševancem.

§. 10. O preskuševancev sposobnosti ter o stopinji sposobnosti razsojajo udje izpitne komisije po večini glasov. Ako je preskuševanec prestal preskušnjo, rabijo se cenzure: prav dobro, dobro, dovoljno.

§. 11. Onim, kateri so zadostili pri preskušnji, daje se izpričalo s pravilno kolečno marko po naslednjem izgledu:

Kovaču I. I. iz v daje se s tem izpričalo, da je pri preskušnji, ki jo je z njim imela tukajšnja izpitna komisija za konjske kovače dne 18 pokazal dovoljno (dobro, prav dobro) spretnost v napravljanji in nalaganji podkov, ter je bil spoznan za sposobnega (posebno sposobnega) nastopiti kovaštvo.

Od izpraševalne komisije za konjske kovače

I. dne 18

I. I.

I. I.

I. I.

(Podpišejo se trije udje izpraševalne komisije.)

§. 12. Preskuševalcem, kateri so naredili preskušnjo z nedovoljnim vspehom, moči je samo enkrat, in to še le po preteku enega leta dovoliti, da ponavljajo preskušnjo. V ostalem dano jim je na prosto voljo, da takoj, ali potem, ko v drugi preskušnji zopet niso zadostili, začno redno obiskovati podkovsko učilnico, ter si s tem pridobé lastnost, potrebno, da se jim dá izpričalo sposobnosti.

§. 13. Izpitna taksa, katero je treba, da poskuševanci, predno se dopusté k preskušnji, položé pred prvosednikom izpitne komisije, znaša devet goldinarjev, kateri se po enakih delih delé med ude izpitne komisije.

Preskuševanec, kateri je pri preskušnji zadostil, plača poleg tega še za pisanje izpričala ter za kolečno pristojbino 1 goldinar.

Pri ponavljanji preskušnje plačuje se zopet devet goldinarjev takse.

§. 14. Po vsakokratnem konci preskušenj pošlje naj prvosednik izpitne komisije dotičnemu političnemu deželnemu oblastvu razkaz o njihovem vspehu.

O novi napravi za namakanje travnikov.

V 6. listu „Novic“ l. l. je moja iznajdba za namakanje travnikov naznanjena, al danes še le morem ceno zatvornice (ventila) in drugih reči povedati, ko sem imel velike zapreke zavolj zatvornice, ker vsak mehanikar je ceno tako nastavil, da bi bila moja iznajdba morala zavolj velike cene ventila zaspāti.

Zdaj sem toliko poravnal, da si upam za 8—14 gold. močilnik z vso pripravo vred narediti. Kedar se pa začne po fabriško zatvornica (ventil) in sicer s konkurencijo delati, in kmet potrebne reči v fabriki kupi, močilnik pa sam naredi, takrat bo priprava komaj 6 gl. stala ali pa še ne. Trpela bo 15—50 let ali še dalje.

Pri vsaki kmetijski šoli, družbi in pri vsakem mestu, kjer so šole, bi jaz rad tak močilnik z vso pripravo naredil in nekoliko večih učencev precej pri naredbi podučil vso pripravo v močilnik devati in regulirati, da bi se potem ta koristna iznajdba hitreje po celem svetu razširila, ker vsakemu privolim take stroje delati in v močilnik devati in le potem, ko bo stroj že v močilniku pol leta delal in ga gospodar ne podere, mora meni, dokler predpravico imam, za enkrat in vselej dva goldinarja za vsak stroj podeliti, kar mu bom s pobotnico potrdil.

Vsak travnik s takim strojem v močilniku bo 20 do 50 centov senā na leto več dal.

Kdor želi to naredbo, naj se v frankiranem pismu na me obrne.

Prosim tudi druge gospodarske časnike, naj blagovolijo te vrstice ponatisniti.

Na sv. Gori 6. avgusta 1874.

Šimen Kosmač, administrator.
(Pošta Sava — Südbahn.)

Posnetek iz obravnav mednarodnega zbora umnih sadje- in vinorejcev

od 2. do 7. dne meseca oktobra l. l. na Dunaji.

(Dalje.)

Ko se je konečno zbor v tem zedinil, da je glavni vzrok nerodovitnosti posebno pri starem sadnem drevju pomanjkanje redilnih snovi, se je začela obravnavati vprašanji: Kateri gnoj je najbolji za sadno drevje, kako in kedaj naj se gnoji?

Posebno se je priporočal tekoči gnoj, na pr. gnojnica, stranišen gnoj. Oba se smeta le rabiti, kedar sta vže prevrela, in če je treba, se morata z vodo zaliti. Da se pa zemlji odvzeti kali zopet dá, je zelo hasnovito, če se tekočemu gnoju nekoliko dni prej ko se rabi, pridene pepel iz drv, gips, kateri ima jako mnogo kalija v sebi.

Priporočale so se tudi druge, enake sorte gnojā, s katerimi se je po izjavah nekoliko družbenikov izvrsten vspeh dosegel.

Vzame se namreč zgnjit gnoj iz štale ali hleva, kateri se je nabral od raznih živali. Ta gnoj se zmeče v jame ali sodove, potem se mu prilije trikrat več vode ko je gnoja in to se pusti 2—3 dni prevreti, pridene

se še nekoliko apna, gipsa, koščene moke i. d. r., konečno se vse to z vodo zredči in s tako gnojnico se pognoji drevju.

Okoli dreves se napravi 6—8 jamic $\frac{3}{4}$ — 1 čevelj globokih, v te se vlije gnojnica, in ko je zemlja to popila, se jamice zopet zasujejo.

Še bolj očividni vspehi se trdi, da napravi tako-le narejen gnoj:

Na dno soda se dene $\frac{1}{2}$ palca visoko živega apna, na tega $\frac{1}{2}$ palca debelo s kladvom raztlesčenih kosti in na te $\frac{1}{2}$ palca debelo pepela iz lesa. To troje se ponavlja tako dolgo, dokler ni sod polen. Potrebno pa je, da se ta zmes 2 meseca s prilivanjem vode ali še bolje z gnojnico moči. Potem se kosti lahko popolnoma zmeljejo ali strejo. Holandeži gnojé češnjam z apnom, katero v vodi raztopé in potem v jame ob drevesih vlijo.

Za vrte se je pa priporočal sledeči način gnojenja: Vokoplje se več po konci stoječih širokih drenažnih cevi okoli drevesa v zemljo; v te se vlije tekočega gnoja, ali, kedar je velika suša, vode. Na ta način se tudi globokeje lege zemlje razmočijo in pognoje.

Omenilo se je, da hruševo drevo mnogokrat rumeno postane, in priporočalo se je kot dobro sredstvo zoper to raztopljeni železni vitriol, 5 funtov železnega vitriola na en cent vode. Tako raztopljen vitriol se ravno tako kakor tekoči gnoj drevesom priliva.

(Dalje prihodnjič.)

Izvršilne določbe k postavi o zemljiških knjigah za Kranjsko.

Tek pozvedovanja.

(Dalje.)

§. 14. Na novo najdenim parcelam je dati številka, katera se sklepa s poslednjo parcelno številko katastra v aritmetičnem povrstnem redu.

Če se je po razdelitvi pomnožilo število parcel, se imajo nove parcele zaznamovati s številkami v drobcih.

Ako je bila stara parcela, katera se je razdelila, zaznamovana s celo številko, tedaj se vzame ta številka za štelnik drobca, ter se mora ž njo zaznamovati vsaka po razdelitvi na novo napravljena parcela; imenovalniki tega drobca se določujejo pri 1 začenshi v aritmetičnem povrstnem redu.

Če bi se bila na pr. parcela, ki je s številko 50 zaznamovana, razdelila na tri dele, tedaj se morajo nove parcele zaznamovati $\frac{50}{1}$, $\frac{50}{2}$ in $\frac{50}{3}$.

Ako je bila pa stara parcela zaznamovana z drobcem, na pr. z $\frac{10}{4}$, tedaj gré ta podrazdelitev tako dalje, da se imenovalniki novih drobcev v aritmetičnem povrstnem redu sklepajo z imenovalniki drobcev, kateri stojé v katastru.

Če je tedaj parcela $\frac{10}{4}$ na tri dele razdeljena, se mora ena novih parcel zaznamovati z $\frac{10}{4}$, drugi dve pa — ako so se drobci $\frac{10}{5}$ do $\frac{10}{8}$ porabili v katastru za oznambo drugih parcel — z $\frac{10}{9}$ in $\frac{10}{10}$.

Kar se tiče zaznamovanja parcel po obdelovalnih vrstah, če bi isto potrebno bilo, je rabiti imenovanje (terminologija), kakor je isto predpisano po §. 16 postave od 24. maja 1869 drž. zak. št. 88.

§. 15. Vse po lokalnih pozvedbah na novo narejene zaznambe parcel po številkah ali po navaji obdelovalnih vrst imajo kot začasne veljati dotle, dokler se ne spravijo v soglasje s katastrom, ter se morajo vpisati v kazalo nepremičnin med oklepi. Ta zaznamek z oklepki naj se obdrži vselej, kedar se pozneje rabi tako začasno zaznamovanje.

§. 16. Premembe, katere so se po lokalnih pozvedbah opazile gledé na število in podobo katasterskih